

Ängsö

En kort historik, uppdaterad

Ä N G S Ö

Förord till denna uppdatering

En beskrivning av Ängsö och dess invånare gjordes 1993. Den tidigare beskrivningen med Per Anger som huvudförfattare har scannats in och en uppdatering av historiska data i texten och ägarförhållandena har gjorts. De olika avsnitten har fått rubriker och en försiktig omflyttning av styckesindelningen har också gjorts. Motivet till omflyttningen är att man på ett naturligt sätt i en senare etapp ska kunna komplettera denna text med annat material. Det finns säkert historier att berätta om tomtägarnas vedermödor och glädjeämnen under årens lopp. Om det ber jag att få återkomma.

Båda våra grannöar, Gränö och Kalvholmen, har egna historieber beskrivningar som ibland berör Ängsö. Om Gränö kan man läsa via nätet:

<http://greno.se/>

Kalvholmens historia finns bara att köpa i tryckt format.

Ängsö oktober 2009

Knut Bennerstedt

TEXTEN FRÅN 1993

Inledning

Våren 1991 skrev Karin Berglund en intressant historia över Gränö med närliggande öar. Den är baserad på egna upplevelser och vad hon fått berättat under sina många år på ön. Det är en fängslande läsning. Huvuddelen ägnas naturligt nog Gränö men hon ger även kortare beskrivningar av Ängsö, Rävskär, Jungfruholmen, Käringholmen och Kalvholmen.

På årsmötet med Ängsö Tomtägarförening 1990 framfördes tanken att man borde söka nedteckna även något av Ängsös historia. I detta syfte tillsattes en kommitté bestående av Per Anger sammankallande, Lars Ljungberg, Maj-Britt Sveby och Kerstin Wijkström. Det är klart att en historik över livet på Ängsö inte har så mycket att hämta från gångna sekler. Några lämningar av tidigare bosättningar har inte påträffats. Ön torde intill slutet av 1800-talet varit helt obebodd. Gränö däremot hade ganska långt tillbaka i tiden en bebyggelse. Den brändes av ryssarna 1719 i samband med deras plundringar och härjningar i den svenska skärgården efter nederlaget i kriget under Karl XII:s tid. Under samma år blev även praktiskt taget hela Dalarö och Smådalarö ödelagda.

Det finns en hel del skrivet om Dalarö och Smådalarö i historien, om Dalarö redan från 1200 talet. I en lättläst och initierad skrift som Berndt Schubert spårat upp, "Smådalarö gård, ett rastställe" av Ingrid Hiort af Ornäs (1988), berättas hur de hanseatiska skeppen under medeltiden tog sig förbi Smådalarölandet på väg till Stockholm med begärliga varor som salt och vin. Några århundraden senare när brännvinet kom till öppnades den lilla krogen på Krogarholmen, nuvarande Rosenön utanför Smådalarö. Även den förstördes av ryssarna men byggdes upp igen. Krogen blev därefter en populär anhalt för sjöfarande till och från Stockholm och hela Dalarö-Smådalaröområdet ett omtyckt utflyktsmål för stockholmarna. Även de kringliggande öarna fick sporadiska besök. Astrid Söderberg hittade på trettioalet i grönsakslandet en kritpipa med beteckningen G.III på piphuvudet från slutet av 1700- talet. Fyndet av kritpipan som var ett vanligt förekommande rökdon på den tiden tyder på att man gärna picknickade även på vår ö.

Ägarna till Ängsö

Med Smådalarö kommer Ängsö in i bilden framförallt när det gäller ägandeförhållandena.

I Ingrid Hiort af Ornäs' skrift talas om olika arrendatorer på Smådalarö vilka hade kontrakt med ägarna på Tyresö. 1802 blev det ägarskifte där och den nya ägaren Brita Bonde sålde "skärgårdsdelen" d v s Smådalarö och kringliggande öar däribland Ängsö. (Härav framgår alltså att Ängsö före 1802 ägdes av innehavarna av Tyresö). Köparen var dåvarande koferdikaptenen (benämningen på en kapten i handelsflottan) Carl Peter Blom. Om denne har Hiort ett helt kapitel där hon bl a vederlägger alla rykten om att denne skulle ha livnärt sig på sjöroveri. I själva verket gjorde han inkomstbringande handelsresor runtom i världen, främst i Medelhavsområdet och kunde med sin intjänade förmögenhet köpa Smådalarö och tillhörande öar. Han tjänade även Kronan och deltog bl a i Gustav III:s krig mot Ryssland 1790, då han belönades med Svensksundsmedaljen.

Hösten 1818 avled Blom. De i bouppteckningen angivna arvingarna var systemn Anna Catharina med man Pehr Pehrsson Berg samt deras son Anders Berg. Den sistnämnde

övertog snart Smådalarö Gård och egendomen i övrigt. Han kunde nu gifta sig med sin ungdoms förälskelse pigan Anna Sofia Fernstedt, en förbindelse som morbrodern Carl Petter Blom starkt satte sig emot. Hiort berättar följande: "Blom hade andra planer för sin systerson och arvinge som borde få ett mycket bättre gifte. Anders envisades och Blom tappade tålmodet. Flickan måste genast från gården. Han satte henne i en båt och gav order att man skulle ta henne till Saltsjöbaden. Det blev ett uppträde mellan Anders och Blom och enligt traditionen skulle det ha varit i ilskan som Blom då fick 'slaget'. Anders var inte sen att sätta efter i en annan båt och fick Anna Sofia med hem". De levde dock inte så länge tillsammans då Anders Berg dog redan 1835. Men änkan Anna Sofia levde under många år kvar på gården som hon skötte med stor skicklighet.

Av handlingarna hos Nacka tingsrätt framgår följande: Vid arvsskiftet 1880 efter Anna Sofias död ärvde sonen lantbrukaren Anders Petter Berg i fast egendom bl a en fjärdedel mantal frälse av fastigheten Gränö Nr 1 i Dalarö socken av Sotholms härad. Häri ingick Ängsö enligt dåtidens fastighetsbeteckning.

Anders Petter Berg avled på Smådalarö 1898 i en ålder av 65 år. Vid arvsskiftet efter honom samma år fördelades den fasta egendomen mellan hans hustru änkefru Sofia Cecilia Berg f. Blomqvist och deras tre gemensamma barn, nämligen sonen lantbrukaren Anders Henning Berg, dottern Anna Cecilia Berg, dottern Ella Sofia Berg på sådant sätt att hustrun ärvde 1/8-dels mantal frälse i Gränö nr 1 och de tre barnen vardera 1/24-dels mantal frälse i Gränö nr 1.

Så långt man kan spåra har alltså ägarna till Ängsö varit följande:

Före 1802	Tyresöinnehavarna
1802-1818	kapten Blom
1818-1835	Anders Berg
1835-1880	Anna Sofia Berg
1880-1898	Anders Petter Berg
1898-1906	Sofia Cecilia Berg Anders Henning Berg Anna Cecilia Berg Ella Sofia Berg
1906	köpte överjägmästare Fredrik Tigerhielm Ängsö
1918	" häradshövding Stolt Ängsö
1924	" ryttmästare Nils Wikström Ängsö
1954	började försäljningen av Ängsötomterna.

Överjägmästare Tigerhielm köpte 1906 Ängsö samt även en del andra öar och kobbar, såsom Ängsökobbarna, Rävskär, Kalvholmen, Lilla och Stora Brandholmen, Skomarskeppet, del av Gränö samt Karingholmen.

Tigerhielm hade under senare hälften av 1800 talet verkat som överjägmästare i Norrland och senast i Gävle-Daladistriktet där han 1904 avgick med pension. I en biografi över ho-

nom heter det bl a att han gjorde stora insatser för skogsvård och i hög grad intresserade sig för lantbruk och trädgårdsskötsel efter sin pensionering då han bl a förvärvade Ängsö.

Tigerhielm efterträddes av den finländske häradshövdingen Frans Stolt 1918. Dessutom hade Tigerhielm sålt av övriga honom tillhörande öar. Stolt kom att äga Ängsö i bara 6 år. Han lät bygga den gula villan 1920 där den röda stugan låg. Den senare rullades på stockar ned till sin nuvarande plats - en ganska enastående prestation på den tiden.

Enligt vad som berättas var Stolt mycket intagen av den svenska skärgården och hade flera byggnadsprojekt i gång på olika öar. Han hade emellertid därvid förbyggt sig och kom i ekonomiska svårigheter, varefter Ängsö såldes 1924 till ryttmästare Nils Wikström.

Efter att Nils Wikström övertog Ängsö inleddes en period av förbättringar och underhåll av bebyggelsen. En trädgård anlades och varje sommar kom en kulla ned från Dalarna för att bistå med trädgårdsarbete. En särskild stuga hade uppförts intill den röda stugan, den s.k. kullstugan där hon bodde under sin vistelse på Ängsö.

Både Nils och hans fru Corinna var mycket intresserade av jakt och jaktvård och lerduveskytte ägde rum på södra ängen. På östra sidan anlades en tennisbana som efter tomtförsäljningen tyvärr fått förfalla.

Nils Wikström var djupt fäst vid Ängsö som blev en stor del av hans liv. Tiden där var för honom alltid en höjdpunkt. Han intogs från första stund av Ängsös vackra natur med sin rikedom på lövskog och ängsmark, något ganska unikt för en ö så pass långt ut i Stockholms skärgård. Det var kanske ingen slump att den en gång fick namnet Ängsö. Nils Wikström verkade för bevarandet av denna natur och som skogsmänniska från Norrland vårdade han sig särskilt om skogsbeståndet. Efter att ha rest mycket i flera världsdelar kom han alltid till slutsatsen: "Ingenting går upp mot Ängsö." Efter Nils' bortgång 1947 inträdde Corinna som ägare. Arvingarna efter hennes död 1969 var döttrarna Elena Anger och Brita Wikström.

Per Anger, gift med Elena Anger avled 2002. Brita avled 2006.

Släkten Söderberg

Innan vi går vidare med beskrivningen av Ängsö i modern tid är det på sin plats att säga något om de tidigaste invånarna, nämligen släkten Söderberg som spelat så stor roll både på Ängsö och Gränö.

Till Gränö kom 1893 Oskar Söderberg och hans hustru Emma-Kristina från Tegelbruket på Brevik med sönerna Ture, Gustav och John. De bosatte sig i den gamla fiskarstugan och övertog ett arrende under ägaren på Smådalarö Anders Petter Berg. 1914 byggde Ture och John 2-våningsvillan på Gränö. 1915 gifte sig Ture med Emilia Andersdotter och 1917 föddes sonen Kurt. Ture och John var mycket händiga. De byggde hus, grävde brunnar och göt cementplattor åt inflyttande Gränöbor.

På Ängsö bodde Oskar Söderbergs bröder, Johns farbröder Gustav och Ville. Ville hade ett arrendekontrakt för Ängsö gård från 1902 med de dåvarande ägarna Henning, Anna och Ella Berg i vilket bl a talas om "boningshus indelat i 4 rum och kök samt förstugekvist,

mindre stuga i ett rum, sjöbod, ladugård med svinhus, vedbod och hemlighus samt fiskerbrygga och planterade fruktträd och bärbuskar". Det var alltså ett lantbruk i mindre skala för husbehov, kompletterat med fiske.

Gamla röda stugan på gula villans nuvarande plats omkring år 1910. Stående längst till vänster Oskar Söderberg, stående längst till höger Ville och Gustav Söderberg. Övriga personer okända.

Senare i tiden överenskoms i det mellan Tigerhielm och Stolt upprättade köpekontraktet av 1918 att Ville Söderberg får fortsätta arrendet och bo i den mindre stugan (gubbstugan). Vidare får dåvarande köparen Stolt tills vidare endast disponera de två övre rummen i stora stugan och Villes son Fridolf som trädde i köparens tjänst ett rum och kök i bottenvåningen.

Gustav Söderberg förenade sig senare i Gubbstugan med Ville som blivit änklings. De lär ha byggt den av en strandad pråm. Bröderna livnärde sig på fiske och hängde näten utefter stranden samt i de dåvarande gamla ställningarna på bryggan. Det var två genuina och duktiga skärgårdsbor av gamla stammen. Det berättas att de var mycket fåordiga. Trots att de synbarligen trivdes ihop talade de sällan med varandra, det var liksom onödigt tyckte de. De bodde där till sin död i början på 30-talet.

Villes son Fridolf, nu gift med Elvira, anställdes senare av Wikström för att sköta hus, trädgård och båtar. Efter några år flyttade de till Dalarö där Fridolf blev Kyrkovaktmästare.

Under tiden hade John Söderberg på Grönö 1921 gift sig med Astrid som gjort sig känd som en synnerligen duktig kokerska hos en av sommargästerna där. John och Astrid bodde först i ett rum hos Ture men flyttade 1927 till Ängsö med dottern Maj- Britt. Andra dottern Saga föddes senare. De övertog skötseln av Ängsö efter Fridolf och Elvira. De skaffade

både ko, gris, höns och kaniner, skötte trädgården och husens underhåll. Från Gränö kom man för att köpa ägg av Astrid. Ibland sålde hon också vackra hemslöjdmattor som hon med skicklighet vävde under de långa vintermånaderna.

Innan tomtförsäljningen började fick John och Astrid Söderberg välja en tomt för sig. De köpte en av de vackraste, Gränö 1:113 på södra udden vid midsommarängen där de 1959 byggde en ny stuga. Dottern Maj-Britt, gift med Harry Sveby, köpte en tomt längre in på ön där de bodde fram till 1996.

Efter Johns bortgång 1972 flyttade Astrid till Bollmora där hon dog 1980.

Det blev ett stort tomrum efter John och Astrid. De hade blivit mycket omtyckta av de nyinflyttade Ängsöborna för sin stora hjälpsamhet och sina goda råd. De blev en fast punkt som de enda permanent bosatta på ön. Med sin idoghet, tålighet och hederlighet kom de att representera det finaste hos den gamla skärgårdsbefolkningen.

Astrid och John Söderberg år 1962.

Tomtförsäljning på Ängsö

Ett viktigt år i Ängsös historia är 1913. Genom ägostyckning detta år förrättad av distriktslantmätare Konrad Jansson avstyckades "hemmanet 0,085 mantal Gränö nr 1 litt. Aa kallat Ängsö i Dalarö socken i 47 hemmanslotter". Dessa fick sedermera i fastighetsböckerna beteckningen Gränö 1:103 - 1:149, 1:214, 1:215. Samtidigt avsattes för gemensamt behov områden dels till vägar, dels till landnings- och båtplatser.

Corinna Wikström började 1954 försäljning av tomter enligt den nämnda styckningsplanen. Hon behöll stamfastigheten Ängsö Gård (Gränö 1:215), den s.k. bergstomten (Gränö 1:103) samt några andra tomter. Arvingarna efter hennes död 1969 var döttrarna Elena Anger och Brita Wikström.

Av intresse i detta sammanhang är att ursprungligen även bergstomten var till salu. Då det emellertid visade sig att en tilltänkt köpare avsåg att kalhugga hela området, d v s en tredjedel av Ängsös yta, för att göra sig en slant på timret, stoppades försäljningen och skogen kunde räddas.

Den 12 november 1958 bildades Ängsö Tomtägareförening. Till förste ordförande valdes Per Anger som kvarstod till 1961, då han p g a flyttning till befattning utomlands avsåg sig uppdraget. Till efterträdare valdes Torbjörn Winberg.

Corinna Wikström hade låtit iordningställa vägar, borra två brunnar samt anlägga en brygga på östra sidan av ön, d v s på de områden som närmare specificerats vid ägostyckningen 1913. Dessa samfälligheter donerades 1959 till Föreningen. För att förbättra möjligheterna till bad och friluftsliv på västra sidan upplät Corinna dessutom med servitut till Föreningen 8900 m² av den angränsande bergstomten.

Brygga och båtförbindelser

Sommarstugebebyggelsen på Gränö började ta fart redan kring förra sekelskiftet. Från 1914 uppehölls båttrafiken till Gränö med S/S Södertörn och 1924 satte Waxholmsbolaget in S/S Saltsjön som då trafikerade denna del av skärgården. Därefter uppehöll Ångslupsbolaget förbindelserna med båtarna Hebe och Bore. Härom berättar Karin Berglund: "Kaptenerna på dessa båtar var lite väl mycket förtjusta i flaskan, så man hade en känsla av att åka slalom på vägen från Gränö till Saltsjöbaden.....Bore gick också en gång på grund vid Sandholmen. Vi ringde till chefen för Ångslupsbolaget och meddelade att passagerarna stod kvar på bryggorna, men han svarade 'det ger jag högaktningfullt f-n i'. 1960 började kapten Nils Bengtsson att trafikera traden med sin båt Svan. Det var ingen lyxångare precis, men det var trivsamt att under de kalla höstkvällarna sitta på mellandäck kring en värmande fotogenkamin". Så långt Karin Berglund.

Före 1972 fanns det inga reguljära båtturer till Ängsö för oss nybyggare. Några tomtägare åkte med Svan till Gränö där man hade ordnat med plats för en roddbåt.

Lasse Northun

Hade man inte egen båt fick man åka bil eller buss till Tyresö Brevik och anlita John Söderberg samt Kurt Söderberg eller Lindahl på Gränö. En kort tid fanns även Ivo Jensen med sin "Plejad". Lasse Northun på Hersö började också tidigt sina båttransporter och fortsatte med det till 2005 då han tragiskt gick genom isen och drunknade.

Sedan Anders Norin återkom till Ängsö 1996 har även han erbjudit båttransporter

Efter många diskussioner inom Ängsöföreningen beslöt man på ett årsmöte 1968 att ansöka om statsbidrag för byggandet av en ångbåtsbrygga på södra allmanningen. Betyggande majoritet uppnåddes för detta beslut men det fanns några som tyckte att det var onödigt och förfasade sig över de höga kostnaderna. Dessa uppgick till 34 000 kronor!

Bryggan stod färdig 1970 och de första Waxholmsbåtarna angjorde Ängsö 1972. Ett ytterligare plus för Ängsöborna är att bryggan även tjänar som helikopterlandningsplats och därigenom blivit av stort värde i fall av akut sjukdom och olycksfall.

Dåvarande styrelsen och särskilt dess ordförande Torbjörn Winberg har all heder av att byggandet av bryggan genomfördes varigenom Ängsö kunnat få egen båtförbindelse. I detta sammanhang är Kerstin Wijkström värd en särskild eloge för att under många år ha bevakat Ängsös intressen hos Waxholmsbolaget och sett till att antalet turer ökat i takt med det växande behovet.

Telefonförbindelserna

Dessa förbindelser upprättades med Ängsö i början av 30-talet via Gränö efter det att en kabel hade lagts ut från Brevik. En telefonväxel sattes upp 1936 på Gränö i Söderbergs kök. Den sköttes av Emilia ända fram till 1961 då det byggdes en automatväxel på Gränö.

Man kan knappt föreställa sig i vilken isolering från yttervärlden den fasta befolkningen på Gränö och Ängsö, d v s familjerna Söderberg, befunnit sig i under alla år innan telefonen kom till - särskilt under de långa vintrarna då isen varken bar eller brast. 1993 blev ett märkesår då även Ängsö kopplades in på en ny modern telefonväxel, AXE systemet.

El frågan

Fotogen till kök, kylskåp, lampor och element användes om man inte hade gasol. Det krävdes stor aktsamhet med hänsyn till brandrisken. Dessutom var det jobbigt att frakta ut fotogen och gasolflaskor.

Vid ett av de första mötena med Föreningen, den 2 juli 1961, togs frågan upp om elektrifiering av Ängsö. Ordföranden (Per Anger) redogjorde för Älvkarleby Kraftverks planer. Medlemmarna uppmanades att snarast inskicka ansökningsblanketterna för att manifestera intresset för införandet av elektricitet på Ängsö. 1966 var kablarna dragna. Anslutningsavgiften uppgick till 300 kronor samt 175 kronor för mätarcentralen. 1967 kunde fotogenlamporna bytas ut mot elektriskt ljus - ett historiskt ögonblick för Ängsöborna som nu gladdes åt att kunna tillbringa längre perioder från tidigt på våren till långt in på hösten i sina stugor.

Tomtägarna

Ängsö är nu uppdelad i 52 tomter och flera av dessa har bytt ägare under årens lopp. Nuvarande ägareförhållanden framgår av bilagan till denna skrift som även innehåller ytterligare milstolpar rörande Ängsö. Många av de tidiga nybyggarna är värda allt erkännande för sina insatser för Ängsö. Entusiasmen och trivseln hos tomtköparna var stor. En av dem - nu tyvärr inte längre i livet - är ett fint exempel på denna anda.

Vi tänker på bankkamrer Ivo Jensen, den förste nykomlingen som 1954 köpte en tomt, Gränö 1:117, på östra sidan. Han var en stor naturälskare och vårdade varje tumsbredd av äng, blommor och hållar på sin tomt. Han fann sin tillflykt på Ängsö och vistades där ofta, även vintertid när han kunde ta sig över på isen. Han blev alltid helt lyrisk när han talade om denna ö.

I en berättelse han en gång skrev om Ängsö och den vik där han byggde sitt hus heter det: "I skarp kontrast till sina resliga grannar Hersö och Gränö ligger Ängsö, låglänt, lummigt och leende, och då man kommer norrifrån och ska igenom sundet mellan Gränö och Ängsö - Norrsundet kallas det - har man styrbord en inbjudande vik som ger skydd för alla vindar, utom rent sydliga." Det blev alltså den viken där han slog sig ned.

Jensen blev mycket god vän med Astrid och John Söderberg. Han beskriver hur han under ruggiga decemberdagar tar sig en promenad till Söderbergs för att få en pratstund: "Hos

dem känner man sig alltid välkommen och de har något i sitt hem som inte går att köpa för pengar - gammaldags äkta hemtrevnad. Dessa kära vänner Astrid och John, vad vore Ängsö utan dem? Det var faktiskt inte bara Ängsö utan just Söderbergs som mycket bidrog till att jag blev Ängsöbo. Hos dem känner jag mig alltid som i ett andra hem och min tillgivenhet går på djupet”.

Det bör tilläggas att Jensen alltid var mycket hjälpsam och omtänksam och ställde upp för att skjutsa Ängsöbor med sin båt. Efter sin pensionering 1961 ägnade han sig mera professionellt åt båttransporter mellan fastlandet och Ängsö och andra närliggande öar. Därigenom fyllde han ett länge närt behov och samarbetade på ett utmärkt sätt med Lars Northun på Hersö som redan tidigare anlätades för dessa transporter.

Ivo Jensen fick ett tragiskt slut då han under en vintervandring till sitt kära Ängsö gick ner sig på isen utanför Brevik. Ivos stuga ärvdes av systersonen Bengt Thoren.

Som slutord till denna skrift vill vi säga: Föreningens styrelser är värda all vår tacksamhet för vad de gjort för Ängsös bästa. Låt oss alla verka för att den goda andan på ön består. Låt oss fortsätta att vårda oss om den vackra naturen så att kommande generationer kan få överta ett lika vackert Ängsö som vi upplevt.

Så långt Per Angers text.

Men här finns det möjligheter att göra tillägg från tomtägarna! Hur såg det ut på midsommarfesterna de första åren? Och minnen från nybyggartiden, inte alltför privata men gärna med foton.

Några viktiga årtal

FÖRBINDELSER TILL ÄNGSÖ

- 1960 började kapten Nils Bengtsson trafikera Gränö med Svan, Kavaljeren och Tranan. Svårigheterna var att man måste ta sig till och från Gränö, då det inte fanns någon ångbåtsbrygga på Ängsö.
- 1968 beslöts om ansökan till Vägförvaltningen om statsbidrag till ångbåtsbrygga på södra allmanningen.
- 1969 godkände Vägförvaltningen bryggbygget. Anbudskostnad 34.000 kr. Statsbidrag utgick med 23.800, vilket innebar att tomtägarna skulle bestrida ca 10.200 kr, uppdelade på 43 medlemmar = 250 kr per medlem. Arkitekt för bryggan var Rune Regner och byggare byggmästare Ivar Svensson.
- 1970 invigdes ångbåtsbryggan med dans på Bengtssons båt Svan.
- 1972 började Waxholmsbolaget trafikera Ängsö, Gränö och Kalvholmen med Västan och Havsörnen. Vår ö trafikerades några år även av gamla Salt-sjön, som då var i privat ägo.
- 1974 blev Ängsö tomtägareförening medlem i Skärgårdens Trafikantförening.
- 1977 var väntkuren vid bryggan klar. Arbetet utfört av föreningsmedlemmar.

GRÄNÖ-BREVIKS VÄGSAMFÄLLIGHET

- 1968 bildades samfälligheten för att tillvarata öbornas behov av bilparkering och båtangöring i Breviksmaren. Medlemsantal ca 180 st.
- 1971 fördes första diskussionen om gemensam landningsbrygga i Maren.
- 1974 var bryggan färdig, avsedd endast för tillfällig angöring för medlemmarna.

ELEKTRIFIERING

- 1964 blev det klart för elektrifiering. Anslutningsavgiften var 300 kr samt 175 kr för mätarcentral. Stakning och planering utfördes.
- 1966 var sträckningsplanen färdig, fattades bara sjö kabeldragningen.
- 1967 blev elektrifieringen klar och "ljuset kom till Ängsö".
- 1974 rensades kraftgatorna av Älvkarleby kraftverk.

TELEFON

- 1935 fanns endast 8 separata telefoner på Ängsö och Gränö. Det fanns en telefonkiosk vid Gränö brygga. Ängsöborna hade också Astrid och John Söderbergs telefon att tillgå.
- 1961 byggdes växeln om på Gränö, så öborna hade nu en möjlighet att installera telefon i sina stugor.
- 1993 införs AXE-växeln på Gränö.

SOPHÄMTNING

Innan sophämtningen infördes fick man skaffa tunnor och förbränningsugnar till brännbart skräp. Resten fick bäras med till stan, men mycket dumpades nog i sjön. Utdrag ur årsmötesprotokoll 1961: "Därest sopor kastades i vattnet, måste det tillses att de sänktes på betryggande djup"!

1969 började Huddinges, senare Södertörns renhållningsverk hämta våra sopor och latrinkärl. Avgiften var 105 kr för sopor per säsong och 17 kr per latrinkärl.

NÅGRA DATA UR ÅRSMÖTESPROTOKOLLEN

1959 Torka, så att vattnet sinar i södra brunnen.
 1967 Allmän arbetsplikt för medlemmarna införs.
 1969 Stor storm på hösten, många träd faller och vattnet stiger 1,27 meter över medelvattenståndet.
 1971 Flertalet tomtägare har börjat borra egna brunnar, undring om grundvattnet kommer att räcka.
 1973 1 augusti anordnas en livräddningsdag med demonstration av första hjälp under ledning av Lise-Lotte Ahlstrand.
 1975 Brandskyddsutrustning anskaffas.
 1978 Första grusleveransen till vägarnas förbättring anländer.
 1983 Beslutas att utnyttja Gunnar Westbergs truck för grustransporter.
 1983 Rådjurens antal börjar bli problem.
 1988 Skogsröjning på stora bergstomten 1:103.
 1993 Södra Waxholmsbryggan fick en ny avbärarstock.
 1994 Järnbalkarna på östra gästbryggan har reparerats.
 1999 Skogsbrand på Ängsö, släckningsutrustningen fungerade inte men rådigt ingripande av många tomtägare förhindrade katastrof.
 2000 Östra gästbryggan har fått kompletterande bärande bjälkar av trä.
 2001 Vattenprover togs från södra brunnen, godkänt med anmärkning, (höga järnhalter).
 2001 Ny brandspruta inköpt, slangarna kompletteras.
 2002 Ny flytbrygga för 11 tomtägare har anlagts vid östra gästbryggan.
 2002 12 tomtägare har byggt en bastu på västra allmänningen.
 2006 Ytterligare en brandspruta har inköpts och placerats på norra delen av ön.
 2008 Waxholmsbryggan skadad av båten "Skarpö". Bryggans avbärarstock och skyddsäck byttes år 2009, kostnad 68000:-, Waxholmsbolaget betalade 10000:-
 2008 Utnyttjandet av samfälld mark för sommar- och vinterförvaring av båtar diskuterades livligt.
 2009 Den befintliga flytbryggan vid östra gästbryggan förlängdes med 8 båtplatser.

ÄNGSÖ TOMTÄGAREFÖRENING

Styrelser

Ordförande:	Per Anger	1958-1961
	Torbjörn Winberg	1961-1980
	Rolf Hillerborg	1980~1982
	Bengt Thoren	1982-1999
	Knut Bennerstedt	1999-
Sekreterare:	Lennart Linde	1958-1966
	Kerstin Wijkström	1966-1976
	Ulla Ring	1976-1978
	Rolf Hillerborg	1978-1980
	Roland Valtersson	1980-1996
	Annette Ahlstrand	1996-
Kassör:	Arne Mattson	1958-1967
	Bengt Ahlstrand	1967-1987
	Leif Sandhamre	1987-2002
	Göran Hiller	2002-

